

Pravilnik o korišćenju Akademske mreže Srbije

Apstrakt:

Ovim Pravilnikom se uređuje šta se smatra nedozvoljenim, a šta dozvoljenim korišćenjem resursa Akademske mreže Srbije, kao i ostala pitanja koja doprinose njihovom pravilnom korišćenju. Pravilnik je donesen u okviru AMRES projekta, čiji je naručilac resorno ministarstva Republike Srbije, a izvršioci Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Novom Sadu, Univerzitet u Nišu i Univerzitet u Kragujevcu.

Predlog teksta pravilnika je u proteklom periodu prošao javnu raspravu, u koju su bili uključeni predstavnici članica Akademske mreže, i stručnu korekciju od strane pravnika.

Pravilnik je usvojen od strane Upravnog tela AMRES-a i njegova primena je obavezna za sve AMRES korisnike (organizacije i pojedince), kao i za ostale korisnike van Akademske mreže koji ostvaruju saobraćaj sa Akademskom mrežom.

Sadržaj

DEFINICIJE.....	3
OPŠTI DEO	5
NEDOZVOLJENO KORIŠĆENJE	6
DOZVOLJENO KORIŠĆENJE.....	7
KAZNENE I ZAVRŠNE ODREDBE	8
PREDLOZI I PREPORUKE	9

Definicije

- ◆ **Pravilnik** - Pravilnik o korišćenju Akademske mreže Srbije (**AUP** - *Acceptable Use Policy*)
- ◆ **NREN** - akronim od *National Research and Education Network* i označava nacionalnu naučno-istraživačku i obrazovnu mrežu u organizacionom i tehničkom smislu.
- ◆ **AMRES** - skraćenica od **Akademska mreža Srbije** - odnosi se na naučno-istraživačku i obrazovnu mrežu Republike Srbije, u organizacionom i tehničkom smislu (u nastavku teksta takođe - **Akademska mreža**)
- ◆ **AMRES infrastruktura** - naučno-istraživačka i obrazovna računarska mreža Republike Srbije u funkcionalnom i tehničkom smislu, zajedno sa spoljnim vezama koje je povezuju sa okruženjem (Internet, SEEREN, GEANT, ostali provajderi itd.).
- ◆ **AMRES servisi** - svi računarsko-komunikacioni servisi koji se ostvaruju u okviru AMRES infrastrukture.
- ◆ **AMRES resursi** - obuhvata AMRES servise, AMRES infrastrukturu sa svom povezanom opremom, pripadajući javni IP adresni prostor, pripadajuće DNS domene, softverske resurse, pripadajuće informatičke podatke, kao i ljudsku radnu snagu, koja je uključena u upravljanje i održavanje navedenih resursa.
- ◆ **Upravno telo AMRES-a** - telo koje je ovlašćeno za organizaciono upravljanje Akademsom mrežom, po odluci nadležnog ministarstva republike Srbije, a do formiranja Akademske mreže kao posebnog pravnog lica.
- ◆ **Tehničko telo AMRES-a** - telo koje je ovlašćeno za tehničko upravljanje AMRES infrastrukture i servisa, u celini ili u nekom delu, po odluci nadležnog ministarstva republike Srbije ili upravnog tela AMRES-a, a do formiranja Akademske mreže kao posebnog pravnog lica.
- ◆ **Dozvoljeno korišćenje** - direktno ili indirektno korišćenje AMRES resursa koje je u skladu sa svim odredbama koje proizlaze iz ovog Pravilnika.
- ◆ **Nedozvoljeno korišćenje** - direktno ili indirektno korišćenje AMRES resursa koje je u bilo kom delu u suprotnosti sa odredbama koje proizlaze iz ovog Pravilnika.
- ◆ **AMRES korisnici** - organizacije i pojedinci kojima se dozvoljava da direktno ili indirektno koriste AMRES resurse ili servise radi ostvarivanja Internet saobraćaja. Shodno tome, razlikuju se:
  - **AMRES korisničke organizacije** - organizacije koje AMRES servise ostvaruju direktnim ili indirektnim, stalnim ili povremenim povezivanjem na AMRES infrastrukturu, i mogu biti:
    - AMRES članice - korisničke organizacije sa prostora Republike Srbije.
    - AMRES spoljni korisnici - korisničke organizacije van prostora Republike Srbije.
  - **AMRES pojedinačni korisnici** - fizička lica koja AMRES servise ostvaruju posredstvom određene korisničke organizacije.
- ◆ Sledeće kategorije saobraćaja su od interesa:
  - **Interni saobraćaj** - saobraćaj koji se tokom celokupnog puta obavlja unutar Akademske mreže.
  - **Eksterni saobraćaj** - saobraćaj koji se obavlja između Akademske mreže i bilo koje druge mreže van Akademske mreže. Može biti:

Domaći saobraćaj - između Akademske mreže i bilo koje druge mreže van Akademske mreže, ali unutar Republike Srbije.

Međunarodni saobraćaj - između Akademske mreže i bilo koje druge mreže van Republike Srbije

- **Tranzitni saobraćaj** - saobraćaj koji prolazi kroz Akademsku mrežu, a obavlja se između mreža van sastava Akademske mreže.

Opšti deo

Ovim Pravilnikom se uređuje šta se smatra nedozvoljenim, a šta dozvoljenim korišćenjem Akademske mreže Srbije, kao i ostala pitanja koja doprinose pravilnom korišćenju Akademske mreže.

Takođe, ovim Pravilnikom se kao obavezno utvrđuje i prihvatanje odredbi ugovora o korišćenju telekomunikacione infrastrukture i servisa potpisanih za potrebe Akademske mreže, kao i prihvatanje svih pravilnika koje je AMRES prihvatio povezivanjem na druge Akademske mreže (SEEREN AUP, GEANT AUP) i učlanjenjem u međunarodne organizacije (kao što su TERENA, CEENET itd.). Relevantne odredbe ovih dokumenata će se AMRES korisnicima učiniti dostupnim preko AMRES sajta.

Primena odredbi ovog Pravilnika je obavezna za sve AMRES korisnike (organizacije i pojedince), kao i za ostale korisnike van Akademske mreže koji ostvaruju saobraćaj sa Akademskom mrežom.

AMRES korisničke organizacije dužne su da omoguće njihovim članovima i korisnicima da se upoznaju sa odredbama ovog Pravilnika i da koriste AMRES resurse na dozvoljen način i u skladu sa tim odredbama.

Odredbe ovog Pravilnika primenjuju se u slučajevima internog, eksternog ili tranzitnog saobraćaja, koji barem jednim svojim delom direktno prolazi kroz AMRES infrastrukturu ili indirektno utiče na AMRES resurse.

AMRES korisničke organizacije mogu da donose i sopstvena pravila kojima detaljnije regulišu pojedina pitanja uređena ovim Pravilnikom, pod uslovom da ta pravila budu u skladu sa odredbama Pravilnika. U slučaju nesaglasnosti ovih pravila i odredbi Pravilnika, Upravno telo će upozoriti AMRES korisničku organizaciju da nesaglasnost otkloni, a u slučaju da u najkraćem roku to ne bude učinjeno, Upravno telo može prema organizaciji da primeni mere iz odeljka 5. Pojedinačna pravila mogu da upućuju na ovaj Pravilnik, da ga delimično ili u potpunosti preuzmu, ali tako da se otkloni mogućnost pogrešnog tumačenja njegovih odredbi.

Nedozvoljeno korišćenje

Nedozvoljeno korišćenje AMRES resursa obuhvata:

- ◆ Aktivnosti koje su u suprotnosti sa zakonima Republike Srbije, a naročito: povreda bilo čijih ličnih prava, aktivnosti koje imaju za cilj protivpravno sticanje imovinske koristi, povreda prava na intelektualnu svojinu, svesna nelegalna distribucija softvera itd.
- ◆ Aktivnosti koje su u suprotnosti sa ugovornim obavezama Akademske mreže (npr. prema Telekomunikacionim operaterima).
- ◆ Aktivnosti koje su u suprotnosti sa pravilima bilo koje mreže sa kojom se, ili preko koje se ostvaruje saobraćaj korišćenjem Akademske mreže, a posebno nakon prijave pritužbe ili upozorenja.
- ◆ Aktivnosti kojima se ostvaruje ili pokušava da ostvari nelegalan pristup, eksploatacija, izmena, oštećenje ili uništenje resursa ili bilo kojih podataka dostupnih unutar Akademske mreže ili korišćenjem Akademske mreže.
- ◆ Aktivnosti kojima se ugrožavaju ili mogu da se ugroze normalno funkcionisanje i bezbednost AMRES resursa, kao i resursa drugih mreža korišćenjem Akademske mreže (npr. svesno ili nesvesno širenje virusa, crva, trojanskih konja, određenih poverljivih podataka, širenje lažnih informacija itd.).
- ◆ Aktivnosti kojima se izaziva neopravdano opterećenje AMRES resursa ili resursa drugih mreža, kao i povećano angažovanje osoblja na održavanju tih resursa, unutar Akademske mreže ili korišćenjem Akademske mreže.
- ◆ Povezivanje na AMRES infrastrukturu, pružanje AMRES servisa ili dodela prava AMRES korisnika za organizacije ili osobe koje nemaju prava da steknu status AMRES korisnika, komercijalno ili bez nadoknade.
- ◆ Korišćenje Akademske mreže radi promovisanja, zastupanja ili drugih potreba privrednih društava, političkih stranki, verskih organizacija i drugih organizacija čija delatnost nije vezana za naučno-istraživački i obrazovni rad.
- ◆ Direktne komercijalne aktivnosti u cilju ostvarivanja profita, a koje nisu vezane za naučno-istraživačke i obrazovne delatnosti, kao što je prodaja robe ili usluga, oglašavanje, itd.
- ◆ Širenje nacionalne, verske, rasne ili polne diskriminacije, mržnje i netrpeljivosti, ili druge aktivnosti koje vređaju, kleveću ili uznemiravaju pojedince ili čitave grupe ljudi, kao što su pretnje, povreda religioznih, etničkih, političkih ili drugih uverenja i sl.
- ◆ Stvaranje, objavljivanje ili prenos uvredljivih, klevetničkih, opscenih ili nepristojnih slika, podataka ili drugog materijala, ili bilo kojih podataka koji mogu biti protumačeni kao opscene ili nepristojne slike ili materijal, osim za odobrene, nadgledane i zakonom dozvoljene naučno-istraživačke svrhe.
- ◆ Neovlašćeno objavljivanje ili prenos ličnih podataka i povreda privatnosti pojedinaca ili podataka o organizacijama koji se mogu smatrati poverljivim, kao što su poslovne tajne, lozinke, brojevi platnih kartica, medicinski podaci, privatni telefonski brojevi itd.
- ◆ Uznemiravanje, dosađivanje, ometanje ili onemogućavanje rada drugih korisnika, bez ustanovljenog opravdanog razloga, čak i u maloj meri (npr. spam e-mail, nastavak slanja e-mail-a osobi koja zatraži da joj se e-mail više ne šalje itd.).

- ◆ Neuobičajeno i neopravdano veliko korišćenje AMRES resursa, a posebno u privatne svrhe.
- ◆ Nastavak korišćenja nekog resursa ili servisa pošto je Upravno ili Tehničko telo AMRES-a zatražilo da njihovo korišćenje prestane zbog toga što remeti pravilno funkcionisanje AMRES resursa.

Dozvoljeno korišćenje

Korišćenje AMRES resursa od strane AMRES korisnika, kao i ostalih korisnika van Akademske mreže, se smatra dozvoljenim u slučajevima koji nisu izričito zabranjeni odredbama ovog Pravilnika

AMRES resursi mogu biti korišćeni za bilo koju zakonom dozvoljenu i ovim Pravilnikom regulisanu aktivnost, koja unapređuje naučno-istraživački i obrazovni karakter, ciljeve i politiku AMRES korisnika i Akademske mreže u celini.

Korišćenje AMRES resursa za postavljanje ili emitovanje informacionog sadržaja neprofitnog karaktera, a koji su od interesa za AMRES korisnike, čak i kada nisu u direktnoj vezi sa naučno-istraživačkim ili obrazovnim radom (npr. hostovanje sajtova, distribucija zvuka ili videa u cilju kulture, informisanja ili zabave) je dozvoljeno, ako je u skladu sa odredbama ovog Pravilnika i ne remeti funkcionalnost AMRES infrastrukture i servisa.

Korišćenje AMRES resursa u privatne svrhe (npr. ostvarivanje privatnog e-mail saobraćaja) je dozvoljeno, ako je u skladu sa odredbama ovog Pravilnika.

Međusobno hijerarhijsko ili redundantno povezivanje AMRES korisnika se smatra dozvoljenim, ako ničim ne narušava funkcionisanje AMRES infrastrukture i servisa. Pri tome pojedini AMRES korisnici, u sporazumu sa drugim AMRES korisnicima, mogu u ime grupe AMRES korisnika da preuzmu nadležnost nad pripadajućim delom AMRES infrastrukture, što podrazumeva:

- ◆ preuzimanje odgovornosti za sprovođenje odredbi ovog Pravilnika
- ◆ zastupanje interesa pojedinih AMRES korisnika
- ◆ tehnički razvoj, održavanje i podrška pripadajuće računarsko-komunikacione infrastrukture itd.

Primer ovakve zajednice AMRES korisnika su Univerziteti ili grupe institucija na pojedinim lokacijama, gradovima ili regijama.

Povezivanje i razmena saobraćaja Akademske mreže sa drugim mrežama, kao i omogućavanje tranzitnog saobraćaja, se smatra dozvoljenim, pod uslovom da je usaglašena sa razvojnom politikom Akademske mreže i odobrena od strane Upravnog tela AMRES-a. Za ovu vrstu veza i saobraćaja u potpunosti važe odredbe ovog Pravilnika.

Ostvarivanjem dodatnih nezavisnih veza pojedinačnih AMRES korisnika sa drugim mrežama van AMRES-a i/ili Internetom se smatra dozvoljenim, dokle god to ne ugrožava normalno funkcionisanje AMRES infrastrukture i servisa. U slučaju korišćenja AMRES resursa za ovu namenu (npr. IP adrese, uređaji, linkovi itd.), ove dodatne veze se takođe smatraju za AMRES infrastrukturu i podležu odredbama Pravilnika.

Kaznene i završne odredbe

Odgovornost AMRES korisnika je da usklade svoje aktivnosti i pravila sa odredbama ovog Pravilnika.

Upravno telo AMRES teži da spreči bilo kakvu aktivnost koja može da izazove ometanje rada AMRES korisnika ili oštećenje AMRES resursa, i da umanjí posledice takvih eventualnih štetnih aktivnosti. Naročito, Upravno telo AMRES-a će nastojati da spreči pristup neautorizovanih korisnika infrastrukturi, servisima i/ili informacijama koje se prenose ili koje su dostupne kroz mrežu. Zbog toga AMRES korisnici treba da čuvaju i/ili prenose podatke kroz mrežu uzimajući u obzir ograničenu bezbednost. U bilo kom slučaju, Upravno telo AMRES-a ne snosi odgovornost za eventualno nastajanje neželjenih pojava.

U slučaju povrede obaveza iz ovog Pravilnika, Upravno ili Tehničko telo AMRES-a, kao i tehnički timovi ovlašćeni za održavanje pojedinih AMRES resursa, imaju pravo, nakon odgovarajućeg upozorenja, da AMRES korisniku privremeno suspenduju određeni servis, uključujući i vezu sa AMRES infrastrukturom, dok se aktivnosti korisnika ne usklade sa odredbama ovog Pravilnika. U posebno hitnim slučajevima radi očuvanja funkcionalnosti i bezbednosti AMRES resursa, upozorenje je moguće sprovesti i naknadno, nakon suspendovanja servisa.

Upravno telo će privremenim ili trajnim oduzimanjem prava AMRES korisnicima, što može da uključi i oduzimanje statusa AMRES korisnika, kazniti sledeće prekršaje:

- ◆ protivzakonite aktivnosti,
- ◆ nedozvoljene aktivnosti koje izazivaju ili mogu da izazovu veću štetu ili aktivnosti kojima se ostvaruje materijalnu dobit,
- ◆ posebno organizovane i zlonamerne nedozvoljene aktivnosti,
- ◆ učestale nedozvoljene aktivnosti.

U slučaju manjih ili nenamernih prekršaja, AMRES korisnik će biti upozoren da krši obaveze koje ima po odredbama ovog Pravilnika. Ukoliko posle takvog upozorenja usledi ponovni prekršaj iste ili slične vrste, to će se smatrati zlonamernom nedozvoljenom aktivnošću.

Upravno telo će prilikom odlučivanja o sprovođenju mera suspenzije ili oduzimanja prava ili statusa AMRES korisnicima, uzeti u obzir i iskaz AMRES korisnika osumnjičenog za prekršaj.

U slučaju bilo kakvih sumnji da se krše odredbe ovog Pravilnika, ukoliko je neophodno, Upravno i/ili Tehničko telo AMRES-a može da se obrati nadležnom AMRES korisniku, zahtevajući od njega da ispita problem i preduzme neophodne korake. U istraživanju eventualnih problema ili sumnji, AMRES korisnik je dužan da saraduje sa Upravnim i/ili Tehničkim telom AMRES-a, što podrazumeva i omogućavanje uvida u infrastrukturu i konfiguraciju relevantnih uređaja AMRES korisnika. Odbijanje ove saradnje smatraće se zlonamernom nedozvoljenom aktivnošću u smislu odredbi ovog Pravilnika.

Samo iz tehničkih ili bezbednosnih razloga, tehnički timovi ovlašćeni za održavanje pojedinih sistemskih resursa imaju pravo da pristupe korisničkim podacima. Čak i u takvim slučajevima pristup je ograničen na neophodan minimum, uz obaveštavanje datih korisnika o neophodnosti pristupa podacima. Informacije dobijene na ovaj način predstavljaju službenu tajnu, sem u slučaju kada ovi privatni podaci treba da se proslede ovlašćenim licima koja ispituju sumnje o kršenju odredbi ovog Pravilnika. Ukoliko AMRES korisnik smatra da mu je ovim postupkom povređeno neko lično pravo, ima pravo pritužbe Upravnom telu.

Ukoliko je povreda odredbi ovog Pravilnika u isto vreme i protivzakonita, ili prouzrokuje gubitak ili oštećenja određenih resursa (opreme, servisa i/ili podataka), bilo unutar ili

izvan Akademske mreže, Upravno telo AMRES-a može da inicira odgovarajući zakonski postupak kod nadležnih državnih organa.

Upravno telo AMRES stoji na raspolaganju korisnicima za sva pitanja vezana za predmet ovog Pravilnika, ovlašćeno je za tumačenje odredbi Pravilnika i rešavanje spornih slučajeva u vezi sa primenom odredbi Pravilnika.

Pravilnik je usvojen od strane Upravnog tela dana 26.9.2007. Za izmene ili dopune Pravilnika nadležno je Upravno telo.

Ovaj Pravilnik u celini, kao i relevantne odredbe drugih dokumenata na koje ovaj Pravilnik upućuje, biće dostupne korisnicima i javnosti posredstvom AMRES sajta.

Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na AMRES sajtu.

Predlozi i preporuke

Preporučuje se da AMRES korisničke organizacije (članica i spoljni korisnik) usvoje posebne pravilnike o korišćenju, koji su u skladu sa odredbama ovog Pravilnika.

Preporučuje se da ovi pojedinačni pravilnici, između ostalog, sadrže i sledeće elemente:

- ◆ Posebne odredbe o dozvoljenom i nedozvoljenom korišćenju sopstvenih resursa i drugih resursa dostupnih preko mreže AMRES korisnika.
- ◆ Opis prekršaja pravilnika, kao i sankcija za te prekršaje. Utvrđivanje aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju značajnijih, učestalih ili zlonamernih prekršaja, napada na resurse ili u drugim slučajevima opasnim po funkcionalnost servisa.
- ◆ Prava i obaveze sopstvenih korisnika, a prema raspoloživim tehničkim mogućnostima, koja se između ostalog odnose na:
  - uslove korišćenja računarsko-komunikacionih resursa
  - pristup i korišćenje e-mail servisa
  - posedovanje lične Internet prezentacije
  - garanciju privatnosti od strane ovlašćenih administratora
  - mogućnost za traženje pomoći protiv spam-a
  - dobijanje informacija o korišćenju servisa
  - dobijanje informacija o eventualnim tehničkim problemima (problemi u korišćenju servisa, održavanje sistema, zagubljenih e-mail-ova, itd.) itd
- ◆ Obaveze korisnika, npr. čuvanje lozinki, zabrana prenosa korisničkih prava na druga lica itd.